

УДК 781.68:786.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/33.215710>**Уляна МОЛЧКО,***orcid.org/0000-0003-1519-6053*

доцент,

доцент кафедри музикознавства та фортепіано

Навчально-наукового інституту музичного мистецтва

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

(Дрогобич, Львівська область, Україна) *u.molchko@gmail.com***Тетяна КОВАЧ,***orcid.org/0000-0001-9546-522X*

магістр

Навчально-наукового інституту музичного мистецтва

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

(Дрогобич, Львівська область, Україна) *dudash.tanya@ukr.net*

ПЕДАГОГІЧНИЙ ВНЕСОК МИРОСЛАВИ ЛІХТЕЙ У СУЧАСНУ ФОРТЕПІАННУ КУЛЬТУРУ ЗАКАРПАТТЯ

Дослідження розкриває новітній стан розвитку фортепіанної культури в Закарпатському регіоні на прикладі педагогічних здобутків викладачів-піаністів Ужгородського коледжу культури і мистецтв. У статті висвітлюється життєвий і творчий шлях знаної культурно-освітньої діячки Мирослави Ліхтей, вивчення якого підсумовує значення її мистецьких здобутків та напрацювань для формування сучасної ужгородської фортепіанної школи. Вперше в музикознавстві подано аналіз педагогічної та виконавської практики М. Ліхтей, охарактеризовано її творчий внесок у музичну культуру західного регіону України.

На тлі відродження національного мистецтва початку ХХІ сторіччя автори простежують становлення піаністки від початкових років навчання в Хустській дитячій музичній школі, Львівській середній спеціалізованій музичній школі-інтернаті імені Соломії Крушельницької, а згодом у Львівській державній консерваторії імені Миколи Лисенка.

Публікація висвітлює творчий ріст М. Ліхтей як провідного концертмейстера Закарпатського регіону. Наведено її мистецькі здобутки в галузі співпраці з видатними хормейстерами краю – Володимиром Лихачевським, Ігорем Задорожним, Миколою Попенком, Емілом Сокачем, Наталією Петій-Потанчук, Михайлом Митровкою, Петром Сокачем, Ондраш Тазінгер, а також із сучасними відомими музикантами Андрієм Карп'яком, Іванною Леснік, співаком Остапом Нечепую.

Описано культурно-громадську та просвітницьку діяльність М. Ліхтей, яка спрямована на формування професійності молодих музикантів та популяризацію перлин світової класики. Викладач-методист Ужгородського коледжу культури і мистецтв провела низку тематичних концертів, присвячених композиторам Л. Бетовену, Е. Грігу, Й. Штраусу, С. Рахманінову, С. Прокоф'єву й іншим, а також активно пропагує творчість закарпатських композиторів: З. Ленделя, Д. Задора, Е. Кобулея, І. Мартона, М. Попенка, В. Волонтира, О. Худи, В. Телічка.

Розглянуто різносторонню педагогічну працю М. Ліхтей, яка полягає в організації нею фортепіанних конкурсів для студентської молоді, у значному науково-методичному доробку викладача, участі в науково-практичних конференціях, виступах на курсах підвищення кваліфікації викладачів-піаністів Закарпатської області, у проведенні майстер-класів. М. Ліхтей виховала чимало лавреатів міжнародних та регіональних конкурсів, які продовжили вдосконалювати свій фах у вищих навчальних закладах.

Педагогічна діяльність М. Ліхтей – це значне творче досягнення на сучасному етапі розвитку закарпатської фортепіанної школи. Напрацювання викладача представлені багатогранною виконавською практикою як концертмейстера та вихованням плеяди нових українських музикантів.

Ключові слова: Мирослава Ліхтей, Ужгородський коледж культури і мистецтв, фортепіанне мистецтво Закарпаття, концертмейстерська діяльність.

Ulyana MOLCHKO,*orcid.org/0000-0003-1519-6053*

Associated Professor;

Associated Professor at the Department of Musicology and Piano

Education and Researcher Musical Art Institute

of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University

(Drohobych, Lviv region, Ukraine) *u.molchko@gmail.com*

Tatiana KOVACH,
orcid.org/0000-0001-9546-522X

Master

Education and Researcher Musical Art Institute
of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University
(Drohobych, Lviv region, Ukraine) dudash.tanya@ukr.net

MYROSLAVA LIKHTHEY'S PEDAGOGICAL CONTRIBUTION TO THE MODERN PIANO CULTURE OF ZAKARPATTIA

The research reveals the recent state of piano culture development in Zakarpatskyi region on the example Uzhhorod College of Culture and Arts piano teachers' pedagogical achievements. The article covers the life and creative path of the famous cultural and educational figure Myroslava Likhtey, the study of which summarizes the importance of her artistic achievements and works for the formation of modern Uzhhorod piano school. For the first time in musicology the analysis of pedagogical and performing practice of M. Likhtey is presented and her creative contribution to musical culture of the western region of Ukraine is characterized.

On the background of the national art revival in the early XXI century, the authors trace the pianist's formation from the early years of study at Khust Children's Music School, Lviv Secondary Specialized Music Boarding School named after Solomiya Krushelnyska, and later at Lviv State Conservatory named after Mykola Lysenko.

The published work highlights the creative growth of M. Likhtey as a leading accompanist of Zakarpatskyi region. There are presented her artistic achievements in the field of cooperation with outstanding choirmasters of the region – Volodymyr Lykhachevskiy, Ihor Zadorozhnyi, Mykola Popenko, Emil Sokach, Nataliya Petii-Potapchuk, Mykhaylo Mytrovka, Petro Sokach, Ondrash Tazinher, as well as with famous modern musicians Andrii Karpiak, Ivanna Liesnik, and the singer Ostep Nechepa.

The cultural, social and educational activities of M. Likhtey are described, which are aimed at forming the professionalism of young musicians and popularizing the pearls of world classics. The teacher-methodologist of the Uzhhorod College of Culture and Arts held a number of thematic concerts dedicated to composers L. Beethoven, E. Grieg, J. Strauss, S. Rachmaninoff, S. Prokofiev and others, and also actively promotes the work of Zakarpattia composers: Z. Lendel, D. Zador, E. Kobulei, I. Marton, M. Popenko, V. Volontyr, O. Khuda, V. Telychko.

There is considered M. Likhtey's various pedagogical work, which includes organization of piano competitions for young students, numerous scientific and methodical teaching work, participation in scientific and practical conferences, performances at advanced training courses for teachers-pianists of the Zakarpatska oblast, carrying out workshops. M. Likhtey brought up many laureates of international and regional competitions, who continued to improve their profession in higher education.

M. Likhtey's pedagogical activity is a significant creative achievement at the present stage of Zakarpattia piano school development. The teacher's work is represented by multifaceted performing practice as an accompanist and the education of a galaxy of new Ukrainian musicians.

Key words: Myroslava Likhtey, Uzhhorod College of Culture and Arts, piano art of Zakarpattia, accompanist activity.

Постановка проблеми. Формування традицій сучасного українського фортепіанного мистецтва початку ХХІ ст. в Ужгороді відбувається завдяки інтенсивній культурно-освітній діяльності низки музичних навчальних закладів, серед яких провідне місце належить Ужгородському коледжу культури і мистецтв. Викладачі-піаністи цього закладу забезпечують високий фаховий рівень підготовки професійних митців. Вагомими творчими здобутками на міжнародному та вітчизняному просторі славиться педагог, концертмейстер Мирослава Ліхтей. Вивчення її творчих напрацювань зумовило актуальність дослідження.

Аналіз досліджень. Педагогічний шлях зазначеного музичного діяча не був об'єктом наукового аналізу. Окремі відомості про досягнення даного викладача висвітлені в замітках інтернет-видань (Глуханич, 2016; Надворна, 2020; Фестиваль, 2018; Штірбець, 2019).

Мета статті – проаналізувати життєтворчість Мирослави Ліхтей для формування цілісного уявлення про масштаб її внеску в розвиток сучасної української фортепіанної культури.

Виклад основного матеріалу. Мирослава Максимівна Ліхтей народилась 8 листопада 1961 р. в місті Хусті Закарпатської області. Здобуваючи початкові знання в ЗОШ, вона паралельно навчається в музичній школі по класу фортепіано. Піаністичні навички М. Ліхтей продовжує вдосконалювати у Львівській спеціальній музичній школі-інтернаті імені Соломії Крушельницької, а в 1979 р. поступає у Львівську державну консерваторію імені М. В. Лисенка на фортепіанний факультет. Власне інструментальна майстерність педагога сформувалася на давніх традиціях галицької піаністичної школи у класі доцента Всеволода Климківа. У 1984 р. її скеровують на роботу в Хустське культурно-освітнє училище, де

вона працює викладачем та концертмейстером. 1984–1985 рр. стали початком її концертмейстерської діяльності. М. Ліхтей співпрацює зі студентським хором під керівництвом хормейстера, заслуженого діяча мистецтв України Володимира Лихачевського. Щоденна копітка праця із цим обдарованим, ерудованим музикантом дала змогу виробити важливі риси характеру, як-от: принциповість, наполегливість, завзяття, дисциплінованість, цілеспрямованість до професіоналізму. З 1985 р., коли навчальний заклад перевели до Ужгорода, М. Ліхтей стає викладачем Ужгородського культурно-освітнього училища. Із 2004 р. працює за сумісництвом у дитячій музичній школі № 1 імені П. І. Чайковського.

Пройшовши шлях від викладача, старшого викладача, до викладача-методиста, а також концертмейстера вищої категорії, М. Ліхтей сьогодні є митцем із багаторічним педагогічним та концертмейстерським досвідом. Вона пропрацювала в різних відділах навчального закладу: диригентсько-хоровому, духовому, теоретичному, хореографічному та народному. Творчий досвід концертмейстерської практики піаністка набувала під час співпраці з Ігорем Задорожним (доцент, кандидат мистецтвознавства Гуманітарно-педагогічного коледжу Мукачівського державного університету та філіалу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника) та із заслуженим артистом України Миколою Попенком.

Із 2000 р. М. Ліхтей – ведучий концертмейстер заочного відділу Київського національного університету культури і мистецтв. Вона працює з народним артистом України Емілом Сокачем, кандидатом мистецтвознавства, доцентом кафедри духових та ударних інструментів Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка Андрієм Карп'яком, доцентом, заслуженим працівником культури України, головним диригентом Закарпатського хору Наталією Пегій-Потапчук, доцентом, заслуженим працівником культури України Михайлом Митровкою, старшим викладачем училища із класу скрипки Іванною Леснік. У 2012 р. виступає як концертмейстер на концерті народного артиста України Остапа Нечепи. У 2010 р. М. Ліхтей їде з концертними гастролями до Голландії, де з успіхом акомпанує хорові під керівництвом диригента Петра Сокача.

Нині піаністка-концертмейстер тісно співпрацює з керівником хору Ондраш Тазінгер, отримує низку грамот, подяк за участь у творчих змаганнях: Всеукраїнському конкурсі вокально-хорового виконавства ім. Я. Степового (Харків,

2013 р.), Всеукраїнському дитячо-юнацькому фестивалі-конкурсі «Голоси яскравої країни» (Ужгород, 2015 р.), II Всеукраїнському фестивалі-конкурсі хорового співу та інструментальної музики «Галицькі самоцвіти» (Львів, 2015 р.). Здобутий бездоганний музичний професіоналізм зазначеного співочого молодіжного колективу сприяв залученню його до престижних музичних імпрез Закарпаття. У 2018 р. «зразковий хор студентів Ужгородського коледжу культури і мистецтв (керівник – Ондраш Тазінгер, концертмейстер – Мирослава Ліхтей)» (Фестиваль, 2018) виступав як почесний гість на Фестивалі хорової музики «Choirs in the castle» у Мукачеві.

Педагогічна діяльність М. Ліхтей в Ужгородському інституті культури і мистецтв зосереджена на вихованні яскравих виконавських якостей у студентів. Мисткиня під час праці на фортепіанному відділі, який зібрав плеяду «найкращих викладачів, талановитих концертмейстерів, віртуозних виконавців, без участі яких не відбувається жоден концерт» (Глуханіч, 2016) збагатила своїми творчими досягненнями здобутки навчального підрозділу. «Стало доброю традицією проводити концерти з нагоди ювілейних дат українських та зарубіжних композиторів, – зазначає Олеся Глуханіч, – так, у стінах коледжу з величезним успіхом відбувся вечір вальсу, присвячений річниці із дня народження Й. Штрауса, концерти-лекції, присвячені творчості Ф. Шопена, Ф. Ліста, Е. Гріга, С. Рахманінова, Й. С. Баха, Г. Ф. Генделя та багатьох інших» (Глуханіч, 2016). Активними учасниками-виконавцями цих арт-імпрез були студенти класу М. Ліхтей.

17 грудня 2014 р. за підтримки всього колективу циклової комісії фортепіано був проведений конкурс піаністів, присвячений 140-й річниці із дня народження Р. Глієра. До участі в конкурсі залучені 18 студентів I–IV курсів. Серед переможців конкурсу були піаністи класу М. Ліхтей: у молодшій групі – Кристина Сані (I місце), Валерій Йонаш (II місце); у старшій групі – Вероніка Марков (I місце), Дерді Фаркаш (II місце). Педагог проводила багато концертів, приурочених до знаменних дат, звітних концертів, майстер-класів, конкурсів. Так, 24 травня 2018 р. нею був проведений звітний концерт із фортепіано студентки IV-го курсу спеціалізації «Народна художня творчість» (духові, естрадні інструменти і фортепіано) Крістини Санті. У програмі твори: Й. С. Баха, Й. Брамса, Л. Бетовена, С. Борткевича, Ф. Шопена, Б. Бартока, А. Хачатуряна. У мистецькій акції брали участь: Н. Неймет, М. Медулич, Н. Керечан, Н. Павлій, Й. Балог.

24 листопада 2015 р. проведена лекція-концерт «Король вальсу», присвячена 190-й річниці із дня народження Йоганна Штрауса. 13 листопада 2018 р. в актовій залі коледжу культури відбувся концерт-лекція, присвячений 170-й річниці із дня народження відомого норвезького композитора, піаніста, диригента Едварда Гріга. У концертній програмі брали участь викладачі-піаністи (А. Гутлебег, М. Ліхтей, Т. Батрена, О. Гліханіч, А. Шпішак, Н. Микита, Л. Бучок, О. Белович) і, звісно, студенти коледжу. У їхньому виконанні прозвучали найвидатніші фортепіанні твори Е. Гріга: «Листок з альбому», «Мелодія», «Метелики», «Пісня сторожа», «Елегія», «Етюд пам'яті Шопена», три «Норвезькі танці» та інші.

15 січня 2019 р. в актовому залі Ужгородського коледжу культури і мистецтв відбувся святковий різдвяний концерт. У програмі звучали твори: «Артист естради» С. Джоппіна, «Елегія» Ю. Весняка, «Роздуми» Ж. Массне, «Опале листя» Ж. Косми, «Дим на воді» Р. Блекмора, «Нехай іде сніг» Ж. Стайна. Ці композиції прозвучали в інтерпретації студентів: М. Двуйло, В. Шийка, О. Бердар, В. Порохнавець, В. Симканич, А. Гриниха, К. Клемишова, Х. Кашубович, а також естрадного ансамблю коледжу.

18 березня 2014 р. в актовій залі зазначеного навчального закладу відбувся концерт із нагоди 200-ї річниці від дня народження Т. Шевченка. Серед численних учасників концертної програми музичні твори виконували студенти класу М. Ліхтей: «Розповідь старого кобзаря» Ю. Щуровського (Д. Фаркаш), «Троль» Ж. Колодуб (В. Йонаш). Особливістю цієї імпрези стало те, що студенти-піаністи не лише представили сольні фортепіанні твори, а й виступали концертмейстерами у вокальних номерах.

21 березня 2019 р. Ужгородський коледж культури і мистецтв провів концерт-лекцію «Фортепіанна музика композиторів Закарпаття». У програмі прозвучали твори З. Лендела, Д. Задора, Е. Кобулея, І. Мартона, М. Попенка, В. Волонтира, О. Худи, В. Теличка. У виконанні п'єс цих композиторів брали участь викладачі Мирослава Ліхтей, Аеліта Шпішак та їхні студенти.

Перевірку виконавської майстерності, здобутої молодими музикантами, педагог здійснює у процесі їх участі у фортепіанних змаганнях різних рівнів. Останньою перемогою піаністів її класу є призові місця на XI Міжнародному фестивалі-конкурсі мистецтв "Moment of glory", що проходив у Києві 8–9 лютого 2020 р. «У старшій віковій категорії лауреатом I ступеня (інструментальний жанр, соло, фортепіано) стала Вероніка Ленарт,

випусниця бакалаврату. У середній віковій категорії (інструментальний жанр, соло, фортепіано) лауреатом II ступеня стала студентка спеціальності «Музичне мистецтво» Аліна Буцько» (Надворна, 2020), – повідомляє інформаційне інтернет-джерело.

Педагог проводить плідну науково-методичну роботу. У її доробку – навчально-методичний посібник «Образність у фортепіанному музичному мистецтві» (2011 р.), схвалений науково-методичною радою Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти, а також методичні праці: «Стильові особливості інтерпретації фортепіанних сонат Й. Гайдна (на прикладі Сонати № 38, F dur)», «Образність у фортепіанному музичному мистецтві», «Ідеї Тараса Григоровича Шевченка в демократичній освіті сучасної України», «Проблеми післядипломної освіти педагогів: створення інноваційного середовища в регіоні», «Особливості роботи концертмейстера у ДМШ та ДШМ», «Особливості хорового та вокального акомпанементу», «Основні етапи роботи над музичними творами різних жанрів», «Засоби музичної виразності та робота над їх розвитком», «Підготовка до концерту: суть репетиційного процесу». Неодноразово читає лекції з фортепіанної педагогіки на курсах підвищення кваліфікації викладачів-піаністів Закарпатської області, а також проводить майстер-класи зі своїми студентами. У 2014 р. як викладач-методист бере участь в Обласній науково-методичній і практичній конференції «Ідеї Т. Г. Шевченка в демократичній освіті сучасної України» та виступає з темою «Вплив української народної пісні на образно-поетичну спадщину Т. Г. Шевченка».

Надзвичайно цінні для студентів-піаністів майстер-класи, проведені М. Ліхтей: «Засоби музичної виразності», «Ф. Якименко «Елегія» (робота над звуком, характером та образом)», «Формотворчі особливості Сонати № 27 Л. Бетховена».

У фортепіанному класі М. Ліхтей зросло чимало лавреатів міжнародних та регіональних конкурсів, які продовжили вдосконалювати свій фах у вищих навчальних закладах. Серед них Наталія Біляк (Рівненський державний гуманітарний університет), Золтан Сикора, Едіна Сабов, Іоєя Палко, Дьорді Фаркаш (вищі навчальні мистецькі заклади Угорщини), Вікторія Маломка, Сабіна Варга, Олеся Філіп, Ірина Перець, Еніка Балог, Людмила Волос, Еніка Гей, Дора Шаркезій, Генрієта Шкробак (Київський національний університет культури і мистецтв), Маріанна Балог (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка).

Проявляючи національно спрямовану громадянську позицію, професійний авторитет, небайдужість до долі етнічних українців, мисткиня є частим почесним гостем у закордонних імпрезах. У 2019 р. вона була членом делегації, до якої увійшли «викладачі Ужгородського інституту культури і мистецтв Марія Стойка, Оксана Шип, Мирослава Ліхтей» (Штірбець, 2019), що відвідали «День української культури» у с. Мікула, організований Сатумарською філією Союзу українців Румунії.

За виконавську та високопрофесійну педагогічну працю М. Ліхтей нагороджена чималою кількістю дипломів, грамот і подяк.

Висновки. Творчо-педагогічна праця М. Ліхтей є прикладом утілення та розвитку напрацювань української фортепіанної школи. Піаністка плідно поєднує активну концертмейстерську діяльність та педагогічну практику, що сприяє утвердженню та розвитку національної освіти та культури ХХІ ст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глуханюк О. Ужгородський коледж культури і мистецтв втілює у сценічне життя мрії, надії та сподівання. «РІО». *Закарпатська народна газета*. 2016. 30 квітня. URL: <http://rionews.com.ua/newspaper/socio/now/n16119202512> (дата звернення: 07.09.2020).
2. Надворна О. Блискуча перемога студентів-піаністів Ужгородського інституту культури на Міжнародному фестивалі “Moment of glory”. *Трибуна*. 2020. 14 лютого. URL: <https://trubyna.org.ua/novyny/bliskucha-peremoha-studentiv-pianistiv-uzhhorodskoho-instytutu-kultury-na-mizhnarodnomu-festyvali-moment-of-glory/> (дата звернення: 07.09.2020).
3. Фестиваль хорової музики зібрав у мукачівському «Паланку» поціновувачів хорового мистецтва. *Закарпаття online*. 2018. 21 травня. URL: <https://zakarpattya.net.ua/News/181805-Festyval-khorovoi-muzyky-zibrav-u-mukachivskomu-Palanku-potsinovuvachiv-khorovoho-mystetstva> (дата звернення: 07.09.2020).
4. Ужгородський коледж культури і мистецтв: 70 років творчості, здобутків і визнань. Ужгород: Видавнича студія “Zoriana”, 2017. 155 с.
5. Штірбець Х. «День української культури» у Сатумарському повіті. *Radio România Internațional*. 2019. 12 грудня. URL: https://www.ri.ro/uk_uk (дата звернення: 07.09.2020).

REFERENCES

1. Gluxanych O. (2016). Uzhgorodskiy koledzh kultury i mystecztv vtilyuye u scenichne zhyttya mriyi, nadiyi ta spodivannya. [Uzhhorod College of Culture and Arts embodies dreams, hopes and expectations in the stage life]. “RIO”. *Zakarpatska narodna gazeta*. 2016. 30 kvitnya. URL: <http://rionews.com.ua/newspaper/socio/now/n16119202512> (data zvernennya 07.09.2020) [in Ukrainian].
2. Nadvorna O. (2020). Blyskucha peremoga studentiv-pianistiv Uzhgorodskogo instytutu kultury na Mizhnarodnomu festyvali “MOMENT OF GLORY”. [Brilliant victory of pianist students of Uzhhorod Institute of Culture at the International Festival “MOMENT OF GLORY”]. *Trybuna*. 2020. 14 lyutogo. URL: <https://trubyna.org.ua/novyny/bliskucha-peremoha-studentiv-pianistiv-uzhhorodskoho-instytutu-kultury-na-mizhnarodnomu-festyvali-moment-of-glory/> (data zvernennya 07.09.2020) [in Ukrainian].
3. Festyval xorovoyi muzyky zibrav u mukachivskomu “Palanku” pocinovuvachiv xorovogo mystecztva. (2018). [The choral music festival gathered connoisseurs of choral art in Mukachevos Palanka]. *Zakarpattya online*. 2018. 21 travnya. URL: <https://zakarpattya.net.ua/News/181805-Festyval-khorovoi-muzyky-zibrav-u-mukachivskomu-Palanku-potsinovuvachiv-khorovoho-mystetstva>. (data zvernennya 07.09.2020) [in Ukrainian].
4. Uzhgorodskiy koledzh kultury i mystecztv: 70 rokiv tvorhosti, zdobutkiv i vyznan. (2017). [Uzhhorod College of Culture and Arts: 70 years of creativity, achievements and recognitions]. Uzhgorod: Vydavnycha studiya “Zoriana”, 2017. 155 p. [in Ukrainian].
5. Shtirbecz X. (2019). “Den ukrayinskoyi kultury” u Satumarskomu poviti. [“Day of Ukrainian Culture” in Satumar County]. *Radio România Internațional*. 2019. 12 grudnya. URL: https://www.ri.ro/uk_uk (data zvernennya 07.09.2020) [in Ukrainian].